CYFARFOD	**Y CYNGOR LLAWN**
DYDDIAD	**20 HYDREF, 2011**
TEITL YR ADRODDIAD	**CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL Y CYNGOR**
PWRPAS	**Adolygu Cydbwysedd Gwleidyddol y Cyngor**
ARGYMHELLIAD	**Dyrannu Seddau ar Bwyllgorau'r Cyngor**
AWDUR	**Pennaeth Democratiaeth a Chyfreithiol**
ARWEINYDD PORTFFOLIO	**Cynghorydd Dyfed W. Edwards**

1. CYFLWYNIAD

1.1 Yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, Adran 15, mae'n rhaid i'r Cyngor sicrhau bod cyfansoddiad ei bwyllgorau ac is-bwyllgorau yn adlewyrchu cryfderau'r gwahanol grwpiau gwleidyddol ar y Cyngor.

1.2 Mae'n ofynnol i'r Cyngor wneud hynny o leiaf yn flynyddol gan ei fod yn rheidrwydd gwneud hynny yng nghyfarfod blynyddol y Cyngor ac mewn unrhyw gyfarfod arall o'r Cyngor pan fo newid i'r cydbwysedd gwleidyddol.

1.3 Ers cyfarfod y Cyngor Llawn a gynhaliwyd ar 14 Gorffennaf, 2011 mae sawl newid wedi digwydd sydd wedi cael effaith ar y cydbwysedd rhwng y grwpiau gwleidyddol.

1.4 Cynhaliwyd isetholiad Ward Glyder, Bangor ar 21 Gorffennaf, 2011 pryd yr etholwyd y Cynghorydd Elin Walker Jones aelod o Grŵp Plaid Cymru ar y Cyngor.

1.5 Ar ddechrau mis Awst derbyniwyd ymddiswyddiad y Cynghorydd Dewi Lewis, aelod dros Ward Penrhyndeudraeth.

1.6 Cynhaliwyd isetholiadau yn Wardiau Diffwys a Maenofferen, Blaenau Ffestiniog a Phenrhyndeudraeth ar 29 Medi, 2011 pryd yr etholwyd y Cynghorydd Mandy Williams-Davies aelod o Grŵp Plaid Cymru dros Ddiffwys a Maenofferen a'r Cynghorydd Gareth Thomas, aelod o Grŵp Plaid Cymru dros Benrhyndeudraeth ar y Cyngor.

1.7 Golyga hyn fod gan Grŵp Plaid Cymru mwyafrif y seddau ar y Cyngor ac o ganlyniad mae cyfansoddiad gwleidyddol y Cyngor fel a ganlyn:-

Plaid Cymru	38
Annibynnol	16
Llais Gwynedd	12
Democratiaid Rhyddfrydol	4
Llafur	4
Aelod Unigol	1
Cyfanswm	**75**

2. DYRANIAD Y SEDDAU AR BWYLLGORAU

2.1 I atgoffa'r aelodau, nodir yma’r pedair prif reol yn Neddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 ynglŷn â dyrannu seddau:-

2.2 (a) Ni chaiff pob sedd ar bwyllgor ei dyrannu i'r un grŵp gwleidyddol;

(b) Rhaid dyrannu mwyafrif y seddau ar bwyllgor i grŵp gwleidyddol os yw nifer y personau sy'n perthyn i'r grŵp yn fwyafrif o aelodau'r Cyngor;

(c) Yn amodol ar baragraffau (a) a (b) uchod, bydd nifer y seddau ar y pwyllgorau cyffredin a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un fath â’r nifer o’r holl seddau sydd gan aelodau’r grŵp hwnnw ar y Cyngor;

(ch) Yn amodol ar (a),(b) ac (c) uchod, bydd nifer y seddau ar bwyllgor a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un gyfran o’r seddau ar y pwyllgor â’r nifer o seddau sydd gan aelodau’r grŵp hwnnw ar y Cyngor.

2.3 Er mwyn sicrhau y glynir wrth y rheolau hyn, mae'r Cyngor wedi bod yn ymdrin â phwyllgorau mewn blociau gwahanol yn y gorffennol. Mae hyn yn ei wneud yn haws i sicrhau y glynir wrth reol (c) ym mharagraff 2.2 uchod hefyd.

2.4 Mae angen i’r Cyngor cymryd i ystyriaeth y newid i’r cydbwysedd rhwng y grwpiau gwleidyddol wrth ddyrannu seddau ar bwyllgorau’r Cyngor gan fod gan Grŵp Plaid Cymru bellach mwyafrif o ran nifer aelodau’r Cyngor ac felly bod paragraff 2.2(b) yn berthnasol.

2.5 Effaith y newid i’r cydbwysedd gwleidyddol ar seddau’r pwyllgorau yw bod y Grŵp Annibynnol yn rhoi seddau i Grŵp Plaid Cymru ar Fwrdd y Cyngor, Pwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifanc, Pwyllgor CYSAG, Pwyllgor Pensiynau ac un sedd ar y Pwyllgor Cynllunio.

2.6 Bod Grŵp Llais Gwynedd yn rhoi seddau i Grŵp Plaid Cymru ar y Prif Bwyllgor Craffu, Pwyllgor Craffu Amgylchedd, Pwyllgor Archwilio, Pwyllgor Apêl Cyflogaeth ac un sedd ar yr Is-bwyllgor Iaith.

2.7 Bod Grŵp Democratiaid Rhyddfrydol yn rhoi sedd ar y Pwyllgor Pensiynau i Grŵp Plaid Cymru.

2.8 A bod y Grŵp Llafur yn rhoi un sedd ar y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd i Grŵp Plaid Cymru. (gweler **Atodiad A**)

2.9 Yn unol â threfn y Cyngor hwn gofynnwyd i Grŵp Busnes y Cyngor gyfarfod i drafod y mater er cyflwyno argymhelliad i’r Cyngor Llawn.

2.10 Cyfarfu’r Grŵp Busnes ar 11 Hydref, 2011.

2.11 Trafodwyd y newid i seddau’r pwyllgorau gan y Grŵp Busnes a phenderfynwyd argymell i’r Cyngor Llawn beidio newid y seddau ar y pwyllgorau gan mai dim ond chwech mis sydd ar ôl o oes y Cyngor presennol.

2.12 Er mwyn gweithredu argymhelliad y Grŵp Busnes rhaid iddo gael ei dderbyn gan y Cyngor heb i unrhyw aelod bleidleisio yn ei erbyn.

3. CADEIRYDDIAETHAU AC IS-GADEIRYDDIAETHAU

3.1 Yn unol â gofynion Rheoliadau Awdurdod Lleol (Trefniadau Amgen) (Cymru) 2007 mae yn ofynnol dyrannu cadeiryddiaethau pwyllgorau er mwyn sicrhau, cyn belled ag y bo'n ymarferol, fod cydbwysedd gwleidyddol yr awdurdod yn cael ei adlewyrchu gan y cadeiryddiaethau hynny.

3.2 Y drefn yn y Cyngor hwn yw dyrannu is-gadeiryddiaethau pwyllgor hefyd yn ôl cydbwysedd gwleidyddol ac i Grŵp Busnes y Cyngor drafod y trefniadau ymlaen llaw.

3.3 Yn unol â rheol 6.2 o Reoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Amgen)(Cymru) 2007 ni all aelod o'r un grŵp gwleidyddol â chadeirydd y Bwrdd fod yn gadeirydd nac yn is-gadeirydd y Prif Bwyllgor Craffu na chadeirydd y Pwyllgor Archwilio.

3.4 Mae'r newid i gydbwysedd gwleidyddol y Cyngor wedi cael ychydig o effaith ar gadeiryddiaethau ac is-gadeiryddiaethau y prif bwyllgorau gyda Grŵp Plaid Cymru yn ennill un is-gadeiryddiaeth. (gweler **Atodiad B**)

3.5 Yng nghyfarfod y Grŵp Busnes a gynhaliwyd ar 11 Hydref atgoffwyd arweinwyr y grwpiau gwleidyddol bod Pwyllgor Ardal Meirionnydd yn ei gyfarfod dyddiedig 11 Gorffennaf, 2011 wedi penderfynu cadw is-gadair Pwyllgor Ardal Meirionnydd yn wag ac y byddai modd cynnig yr is-gadair i Grŵp Plaid Cymru.

3.6 Cytunwyd gan y Grŵp Busnes argymell i'r Cyngor Llawn i barchu penderfyniad Pwyllgor Ardal Meirionnydd i adael is-gadair y pwyllgor yn wag.

4. ARGYMHELLIAD

4.1 Gofynnir i'r Cyngor:-

i. beidio newid dyraniad y seddau ar y pwyllgorau fel y noder yn 2.5 - 2.8 uchod ond gadael aelodaeth y pwyllgorau fel ag y maent am weddill oes y Cyngor presennol

ii. barchu penderfyniad Pwyllgor Ardal Meirionnydd i adael is-gadeiryddiaeth y pwyllgor yn wag a pheidio dyrannu is-gadair i Grŵp Plaid Cymru.

ATODIAD A

BWRDD Y CYNGOR A'R PRIF BWYLLGOR CRAFFU

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Democratiaid Rhyddfrydol	Llafur	Aelod Unigol
Bwrdd y Cyngor	8	3	2	1	1	
Prif Bwyllgor Craffu	8	3	2	1	1	

PWYLLGORAU CRAFFU ERAILL

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Democratiaid Rhyddfrydol	Llafur	Aelod Unigol
Datblygu	8	3	3	1		
Amgylchedd	8	3	2	1	1	
Plant a Phobl Ifanc	8	3	3		1	
Gofal	8	3	2	1	1	

PWYLLGORAU ERAILL

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Democratiaid Rhyddfrydol	Llafur	Aelod Unigol
Archwilio	8	3	2		1	1
Cynllunio	8	3	2	1	1	
Trwyddedu Canolog	6	3	2			
Apelau Cyflogaeth	4	1	0	1	1	
Adnoddau Dynol	6	2	2	1		

Nifer y seddau	**80**	**30**	**22**	**8**	**8**	**1**	**149**

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Democratiaid Rhyddfrydol	Llafur	Aelod Unigol
Pensiynau	4	1	1	0	1	
CYSAG	4	1	1	1		
Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol	6	2	2		1	
Cydbwyllgor Addysg Anghenion Arbennig	4	1	1			1
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	4	2	1	1	0	
Iaith	4	2	1			
Ennill / Colli	**+12**	**-5**	**-5**	**-1**	**-1**	

Cyfanswm y seddau	**106**	**39**	**29**	**10**	**10**	**2**	**196**

Atodiad B

Dyrannu Cadeiryddiaethau ac Is-gadeiryddiaethau 2011 - 2012

Cadeirydd y Cyngor: John Gwilym Jones
Is-gadeirydd y Cyngor: R. Leonard Jones

	Pwyllgor **Committee**	**Cadeirydd** **Chairperson**	**Is-gadeirydd** **Vice-chairperson**
1	Bwrdd y Cyngor Council Board	**Plaid Cymru** **Dyfed Wyn Edwards**	**Plaid Cymru**
2	Prif Bwyllgor Craffu Principal Scrutiny Committee	**Democratiaid Rhyddfrydol** **Liberal Democrats**	**Annibynnol / Independent**
3	Plant a Phobl Ifanc Children and Young People	**Annibynnol / Independent**	**Llafur / Labour**
4	Amgylchedd Environment	**Plaid Cymru**	**Llais Gwynedd**
5	Gofal Care	**Llais Gwynedd**	**Plaid Cymru**
6	Datblygu Development	**Plaid Cymru**	**Plaid Cymru**
7	Archwilio Audit	**Annibynnol / Independent**	**Llais Gwynedd**
8	Cynllunio Planning	**Plaid Cymru**	**Llais Gwynedd**
9	Trwyddedu Canolog Central Licensing	**Annibynnol / Independent**	**Plaid Cymru**
10	Pensiynau Pensions	**Llafur / Labour**	**Plaid Cymru**
11	Adnoddau Dynol Human Resources	**Plaid Cymru**	**Democratiaid Rhyddfrydol** **Liberal Democrats**
12	Apelau Cyflogaeth Employment Appeals	**Plaid Cymru**	**Annibynnol / Independent**
13	Ardal Arfon Arfon Area	**Plaid Cymru**	**Annibynnol / Independent**
14	Ardal Dwyfor Dwyfor Area	**Llais Gwynedd**	**Plaid Cymru**
15	Ardal Meirionnydd Meirionnydd Area	**Plaid Cymru**	